

T.B.M.M.
CUMHURİYET HALK PARTİSİ
Grup Başkanlığı
Tarih: 15.10.2026
Sayı: 2008

10/4746

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Türkiye’de, başta Uşak ve Ege Bölgesi olmak üzere, maden arama ve işletme ruhsatlarının, hammadde üretim izinlerinin, ÇED kararlarının, “ÇED gerekli değildir/ÇED olumlu” uygulamalarının, maden sahası ihalelerinin, ruhsat devirlerinin, sondaj ve numune alma faaliyetlerinin; ormanlar, meralar, tarım alanları, su havzaları, köy yerleşimleri, kültürel varlıklar, halk sağlığı ve yerel halkın yaşam hakkı üzerindeki etkilerinin tüm yönleriyle araştırılması; köylülerin, muhtarların, yerel yönetimlerin, meslek odalarının ve çevre örgütlerinin karar süreçlerinde neden etkisiz bırakıldığının ortaya konulması; madencilik faaliyetlerine kapalı olması gereken yaşam, su, tarım ve doğa alanlarının belirlenmesi; Uşak’ta Murat Dağı, Banaz Havzası, Kışladağ çevresi, Yaşamışlar, Dağdemirler, Dağyenice, Bağbaşı, Eğlence ve Belkaya köyleri başta olmak üzere son dönemde gündeme gelen yeni ruhsat ve ihale süreçlerinin incelenmesi; kamu yararını, ekolojik güvenliği, halk sağlığını ve köylülerin yaşam alanlarını koruyacak kalıcı çözüm önerilerinin geliştirilmesi amacıyla Anayasa’nın 98’inci ve Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü’nün 104 ve 105’inci maddeleri uyarınca bir Meclis Araştırma Komisyonu kurulmasını arz ve teklif ederim. 01.10.2026

Op. Dr. Ali KARAOBA
Uşak Milletvekili

Barış BEKTAS
Kongre Mv.

Aysu Barakçılı
Dartın Mv.
Ayşe B -

Gülen KIZ
Mevlâ Mv.

Ali Özdemir
K. maraş Mv.
Ali Özdemir

Hüseyin YILDIZ
Aydin Mv.

Necmi YILDIRIM KARA
Hataş Mv.

Nurten Yantar
Pekir Mv.

T. SÜLLÜ
Dile Nur SÜLLÜ
Eskişehir Mv.

SEMRA DİNGER
Ankara Mv.

Mehmet GÜZELNARAR
Hataş Mv.

GEREKÇE

Türkiye’de madencilik faaliyetleri son yıllarda yalnızca ekonomik faaliyet başlığı altında değerlendirilemeyecek kadar geniş bir çevre, halk sağlığı, tarım, su, kırsal yaşam, yerel demokrasi ve kamu yararı meselesine dönüşmüştür. Ülkemizin dört bir yanında orman alanları, meralar, zeytinlikler, tarım arazileri, içme suyu havzaları, köy yerleşimleri, sit alanları, yaylalar, dağ ekosistemleri ve doğal yaşam alanları maden arama ve işletme ruhsatlarıyla karşı karşıya bırakılmaktadır. Maden ve Petrol İşleri Genel Müdürlüğü’nün verileri, Türkiye’de ruhsatlandırmanın ne kadar geniş bir alana yayıldığını göstermektedir. MAPEG’in Temmuz 2026 verilerine göre Türkiye genelinde toplam 13.378 maden ruhsatı bulunmaktadır. Bu ruhsatların 3.702’si arama dönemi, 9.484’ü işletme aşaması ruhsatıdır. Aynı tabloda işletme izinli ruhsat sayısı 7.668, 2025 yılında faaliyette olan maden sahası sayısı ise 4.375 olarak yer almaktadır. Bu rakamlar, madenciliğin artık yalnızca belirli bölgelerde yürütülen sınırlı bir faaliyet değil, Türkiye coğrafyasının çok geniş bölümünü etkileyen yaygın bir arazi kullanım rejimi haline geldiğini göstermektedir. MAPEG ana sayfasında Ağustos 2026 itibarıyla 12.522 maden ruhsatı, 3.427 arama ruhsatı, 9.095 işletme ruhsatı, 5.225 hammadde üretim izni ve 3.861 denetlenen ruhsat bilgisi yer almaktadır. Resmî istatistikler arasındaki dönemsel farklılıklar dahi, maden ruhsatlarının kamuoyuna il, ilçe, köy, koordinat, ruhsat türü, şirket, ÇED durumu, işletme izni ve denetim sonucu bazında açık veri olarak sunulması gerektiğini göstermektedir. Yurttaş, yaşadığı köyün, suyunu içtiği derenin, hayvanını otlattığı meranın ve ektiği tarlanın hangi ruhsat sahasının içinde kaldığını bilmemekte, her geçen gün yeni sorunlar gün yüzüne çıkmaktadır.

ÇED kararları bakımından da benzer bir tablo ortadadır. Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı’nın çevresel gösterge verilerinde, 1993 yılından 2023 yılı sonuna kadar Türkiye’de 7.437 adet “ÇED olumlu” ve 77.427 adet “ÇED gerekli değildir” kararı verildiği; “ÇED gerekli değildir” kararlarında petrol-madencilik yatırımlarının önde geldiği belirtilmektedir. 1993-2002 yılları arasındaki rakam 5.200 civarındadır. Dolayısıyla 2002’den bu yana verilen onayların ve madencilik faaliyetlerine açılan yol da ortadadır. Bu tablo, çevresel etki değerlendirme sisteminin projeleri durduran değil, çoğu durumda projelere geçiş sağlayan bir mekanizma olarak işlediği yönündeki toplumsal kaygıları artırmaktadır. ÇED süreci, yalnızca dosya üzerinden yürütülen bir prosedür değil; köylünün, çiftçinin, yerel halkın, meslek odalarının ve bilim insanlarının gerçek katılımını sağlayan bir kamusal denetim süreci olmalıdır. 2025 yılında Çevre Kanunu’nda yapılan değişiklikle “ÇED gerekli değildir” kararı yerine “ÇED olumlu” kararının verilmeye başlanması da ayrıca incelenmelidir. İsim değişiklikleri, uygulamanın niteliğini değiştirmemektedir. Eğer köylerde yaşayan yurttaşlar süreçlerden haberdar edilmiyor, halkın katılımı toplantıları etkili biçimde yapılmıyor, kümülatif etki değerlendirmesi yapılmıyor, yeraltı ve yüzey suları bilimsel olarak korunmuyor, ruhsatlar bölünüp parçalara ayrılarak etkiler küçültülüyorsa, ÇED sistemi çevreyi koruyan değil, madencilik faaliyetlerine yol açan bir mekanizmaya dönüşmektedir.

Başta Ege Bölgesi olmak üzere birçok bölgede maden ruhsatlarının yoğunluğu kaygı verici boyutlara ulaşmıştır. TEMA Vakfı’nın 24 ilde yaklaşık 20 bin maden ruhsatını incelediği

çalışmada, çalışmaya dahil edilen illerin ortalama ruhsatlılık oranının yüzde 63 olduğu açıklanmıştır. Aynı çalışmalarda Uşak'ın da yer aldığı çok sayıda ilin orman, tarım, mera, korunan alan ve kültür varlıkları bakımından maden ruhsatlarıyla karşı karşıya olduğu belirtilmiştir. TEMA'nın Uşak özelindeki çalışmalarında, Uşak ilinin yüzde 80'inin IV. grup madenlere ruhsatlı olduğu; arama, işletme ve ihale sahalarının geniş bir alanı kapsadığı kamuoyuna yansımıştır. Ege Bölgesi bakımından tablo daha da çarpıcıdır. Basına yansıyan değerlendirmelerde Kütahya'nın yüzde 92'sinin, Kaz Dağları yöresini kapsayan Çanakkale-Balıkesir bölgesinin yüzde 79'unun, İzmir'in yüzde 70'inin, Muğla'nın yüzde 59'unun, Afyonkarahisar'ın yüzde 52'sinin IV. grup maden ruhsatlarıyla karşı karşıya olduğu ifade edilmiştir. Bu oranlar yalnızca birer istatistik değildir; ormanların, su havzalarının, tarım alanlarının, zeytinliklerin, meraların ve köy yaşamının aynı anda madencilik baskısı altında olduğunu göstermektedir. Bir bölgenin yarısından fazlasının maden ruhsatlarına konu edilmesi, planlama değil, coğrafyanın ruhsat sahalarına bölünmesidir.

Uşak bu tablonun en kritik illerinden biridir. Murat Dağı, Gediz ve Büyük Menderes başta olmak üzere çok sayıda havza için yaşamsal öneme sahip bir su kaynağıdır. Uşak, Kütahya, Manisa, İzmir ve Aydın'a uzanan ekolojik ve hidrolojik sistemler açısından Murat Dağı yalnızca bir dağ değil; içme suyu, tarımsal sulama, yeraltı suyu, orman varlığı, biyolojik çeşitlilik ve bölgesel yaşam güvencesidir. Murat Dağı'nda ve çevresinde altın-gümüş madenciliği, kapasite artışı, kırma-eleme, sondaj ve yeni ruhsat girişimleri yıllardır bölge halkının tepkisine neden olmaktadır. Bu tepkinin nedeni "yatırım karşıtlığı" değil; suyun, toprağın ve yaşam alanlarının korunmasıdır.

Uşak'ta son dönemde Yaşamışlar, Dağdemirler, Dağyenice, Bağbaşı, Eğlence ve Belkaya köylerinin bulunduğu bölgede yeni bir madencilik faaliyeti olacağı iddiası, halkın kaygısını yeniden büyüttüştür. Basına yansıyan haberlere göre bu köylerin bulunduğu bölgede, TÜPRAG Metal Madencilik A.Ş. tarafından ruhsat alındığı iddia edilen alanın yanındaki 1.597 hektarlık sahanın ihaleye hazırlanması üzerine köylüler basın açıklaması yapmış; muhtarlar ve yurttaşlar, maden sahaları ile GES ve benzeri projelerin bölgeye zarar vereceğini belirterek hukuki süreç başlattıklarını ifade etmiştir. Aynı haberlerde TÜPRAG yetkilileri söz konusu alanla ilgilerinin bulunmadığını ve ihaleye katılmadıklarını bildirmiştir. Ancak bölge halkının sorduğu soru şirket isminden bağımsızdır: Bu köylerin çevresinde yeni bir madencilik çalışması olacak mıdır, olmayacak mıdır?

Bu soru yalnızca Yaşamışlar, Dağdemirler, Dağyenice, Bağbaşı, Eğlence ve Belkaya köyleri için değil, Türkiye'nin bütün köyleri için sorulmalıdır. Köylüler çoğu zaman bir sabah yaşadıkları bölgenin ruhsat sahası olduğunu, ihaleye çıkarıldığını, ÇED sürecinin başladığını veya sondaj yapılacağını sonradan öğrenmektedir. Muhtarların, köylülerin, yerel yönetimlerin, ziraat odalarının, meslek odalarının ve çevre örgütlerinin görüşü alınmadan yürütülen süreçler, yalnızca hukuki değil, demokratik meşruiyet sorunu da yaratmaktadır. Köylünün toprağına, merasına, suyuna ve yaşam alanına ilişkin karar, köylüden saklanarak alınamaz.

sondaj izinleri, ruhsat devirleri, kapasite artışları, şirket başvuruları, mahkeme süreçleri, köylülerin itirazları, su kaynakları ve tarım-hayvancılık üzerindeki olası etkiler şeffaf biçimde ortaya konulmalıdır. Uşak halkı, yaşadığı ilin ne kadarının ruhsatlandırıldığını, hangi köyünün hangi saha içinde kaldığını ve gelecekte hangi madencilik girişimleriyle karşılaşacağını bilme hakkına sahiptir. Bu araştırma komisyonu kapsamında; MAPEG ruhsat verileri, ÇED kararları, Bakanlık denetim raporları, mahkeme kararları, halkın katılımı toplantı tutanakları, şirket başvuruları, ruhsat devirleri, hammadde üretim izinleri, su havzası verileri, tarım ve mera kayıtları, orman izinleri, sağlık risk raporları, yerel yönetim görüşleri, köylülerin itiraz dilekçeleri, meslek odaları ve bilim insanlarının raporları birlikte değerlendirilmelidir. Komisyon yalnızca kâğıt üzerinde değil, Uşak, Murat Dağı ve Ege Bölgesi başta olmak üzere sahada inceleme yapmalı; muhtarları, köylüleri, üreticileri, kadınları, gençleri, çevre platformlarını ve uzmanları doğrudan dinlemelidir.

Bu nedenlerle; Türkiye’de, başta Uşak ve Ege Bölgesi olmak üzere, maden arama ve işletme ruhsatlarının, hammadde üretim izinlerinin, ÇED kararlarının, “ÇED gerekli değildir/ÇED olumlu” uygulamalarının, maden sahası ihalelerinin, ruhsat devirlerinin, sondaj ve numune alma faaliyetlerinin; ormanlar, meralar, tarım alanları, su havzaları, köy yerleşimleri, kültürel varlıklar, halk sağlığı ve yerel halkın yaşam hakkı üzerindeki etkilerinin tüm yönleriyle araştırılması; doğa ve köylülerin karar süreçlerinde neden yok sayıldığının ortaya konulması; madencilığe kapalı olması gereken yaşam, su, tarım ve doğa alanlarının belirlenmesi; Uşak’ta Murat Dağı, Banaz Havzası, Kışladağ çevresi, Yaşamışlar, Dağdemirler, Dağyenice, Bağbaşı, Eğlence ve Belkaya köyleri başta olmak üzere yeni ruhsat ve ihale süreçlerinin incelenmesi; kamu yararını, ekolojik güvenliği, halk sağlığını ve köylülerin yaşam alanlarını koruyacak kalıcı çözüm önerilerinin geliştirilmesi amacıyla Anayasa’nın 98’inci ve Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü’nün 104 ve 105’inci maddeleri uyarınca ayrı bir Meclis Araştırma Komisyonu kurulmasını arz ve teklif ederim.

01.10.2026

..... Sayılı Meclis Araştırma Önergesinin İmza Çizelgesi

[illegible]